

Hasznos tudnivalók kezdő áfaalanyoknak 2022

Ez a tájékoztató a gazdasági tevékenységüket kezdő adóalanyoknak nyújt segítséget az áfakötelezettségeikről, a legfontosabb szabályok ismertetésével.

Tartalomjegyzék

I. Az adóalanyiság	2
II. Mi után kell áfát megállapítani és fizetni? Az Áfa tv. alkalmazási hatálya	6
III. Az adó mértéke, a besorolás jelentősége	6
IV. Az áfakötelezettséggel kapcsolatos bejelentés legfontosabb szabályai	8
V. Adómentességek.....	11
VI. A pénzforgalmi elszámolás	14
VII. Különleges adózási módok.....	16
VIII. Bizonylatolási kötelezettség- Számlázás, nyugtaadás	19
IX. Az adó megállapítása, elszámolása, bevallása	23
X. Az online számlaadat-szolgáltatási kötelezettség (belföldi összesítő jelentés).....	28
XI. További információ, segítség	28

I. Az adóalanyiság

1. Ki az általános forgalmi adó alanya?

Adóalany az a jogképes személy, szervezet, aki (amely) saját neve alatt gazdasági tevékenységet folytat, tekintet nélkül annak helyére, céljára és eredményére.¹ Tehát, a saját név alatt, rendszeresen vagy üzletszerűen végzett bevételszerző tevékenység eredményez áfaalanyiságot.

2. Mi a gazdasági tevékenység?

A gazdasági tevékenység az

- üzletszerűen, illetve tartósan vagy rendszeresen végzett tevékenység, ami,
- ellenérték elérésére irányul vagy az az eredménye, illetve
- független formában végzik.²

Az áfaalanyiságot eredményező gazdasági tevékenység egyik alapvető eleme az, hogy a tevékenység üzletszerű, illetőleg tartós vagy rendszeres legyen. Az áfaalanyiságot eredményező gazdasági tevékenység összes feltételének nem kell együttesen fennállnia. Az ellenérték fejében végzett tevékenység akkor is lehet üzletszerű, ha az egyszeri, vagyis **mindig vizsgálni kell az összes körülményt**. Általánosságban azonban elmondható, hogy az egyszeri értékesítés nem eredményez áfaalanyiságot.

Például, ha egy padláson talált régiséget, egy ajándékba kapott aranyékszert, vagy egy személygépkocsit, vagy akár egy ingatlant – amire nincs szüksége – elad valaki, akkor az értékesítésnek nem lesz adóvonzata.

Azonban, ha rendszeresen régiségek után kutat (házakban, padlásokon), azokat felvásárolja, és rendszeresen értékesíti, akkor ez már gazdasági tevékenységnek számít.

Nem gazdasági tevékenység, ugyanakkor az, ha valaki örököl egy 100 millió forint értékű ingatlant, és ezt eladja, így ezáltal nem lesz áfaalany sem.

Ha az ellenérték fejében végzett, vagy azt eredményező tevékenység **nem üzletszerű, de tartós vagy rendszeres, akkor az áfa szempontjából szintén gazdasági tevékenységnek számít**, így adóalanyiságot eredményez, feltéve, hogy a gazdasági tevékenység egyéb ismérvei is fennállnak. *Így nem üzletszerűen, de tartósan vagy rendszeresen végzett tevékenység például, ha egy alapítvány akár csak jelképes áron, de rendszeresen értékesít emléktárgyakat, vagy jótékonyági bálókra belépőket.*

Nem feltétel tehát, hogy mindkét körülmény, a rendszeresség és az üzletszerűség egyidejűleg fennálljon, elegendő az egyik is az áfaköteles gazdasági tevékenységhez.

¹ Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (továbbiakban: Áfa tv.) 5. § (1) bekezdése.

² Áfa tv. 6. § (1) bekezdése.

Az Áfa tv. sem az üzletszerűség, sem a tartósság, sem a rendszeresség fogalmát nem határozza meg, így ezek értelmezésekor a kifejezések köznapi értelméből, jelentéséből kell kiindulni.

Üzletszerűnek tekinthető, de nem feltétlen és minden esetben üzletszerű a tevékenység például,

- ha az abból származó ellenérték a magánszemély megélhetésében, vagyoni, jövedelmi viszonyaihoz mérten nem elhanyagolható mértéket képvisel, a magánszemély bevételei között jelentős mértékű,
- ha azt egy kifejezetten gazdálkodásra létrehozott személy, szervezet végzi ellenérték fejében, például egy cég, vagy egyéni vállalkozó.

Az üzletszerűség – mint az adóalanyiságot eredményező gazdasági tevékenység egyik fontos feltételének – vizsgálatkor az értékesített tétel mennyiségét, az értékesítés körülményeit, esetleges előkészületeit, az életszerűséget stb. kell figyelembe venni.

Tartós vagy rendszeres tevékenységnél

- nem feltétel, hogy az adott személy árréssel értékesítsen, az eladások ismétlődése már adóalannyá teheti az értékesítő személyt,
- az áfaalanyiságot az sem befolyásolja, hogy azt az adott személy fő- vagy melléktevékenységként, vagy esetleg hobbiként folytatja az adott tevékenységet.

Például, ha valaki a háztartásában feleslegessé vált tárgyait alkalmasszerűen értékesíti (egy évben akár többször is), akkor ez az eladás nem eredményez adóalanyiságot. Egyértelműen gazdasági tevékenységre utal azonban, ha egy személy másoktól vásárol fel, gyűjt össze különböző használt termékeket – például ruhákat, konyhai eszközöket, bútorokat, hagyatékot – , és ezeket rendszeresen értékesíti például piacokon vagy online felületeken.

Az ellenérték elérése, vagy az arra irányultság

- Az Áfa tv. szerint mindegy, hogy mi a gazdasági tevékenység célja vagy eredménye, az mindenképpen áfaalanyiságot eredményez, így az áfa rendszerében nincs jelentősége annak, hogy a gazdasági tevékenység ténylegesen eredményes, illetve jövedelmező-e.
- Az áfa szempontjából tehát nem számít, hogy a ráfordítások milyen mértékűek, meghaladják-e a bevételeket vagy sem, az elért vagy elérni szándékozott ellenérték még veszteség esetén is megalapozhatja az adóalanyiságot, ezáltal áfaköteles lesz a tevékenység.

Nem független formában végzett gazdasági tevékenység és nem eredményez adóalanyiságot az a tevékenység, amelyet

- munkaviszonyban,
- munkaviszony-jellegű jogviszonyban, vagy

- olyan munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban végeznek, amelyben – a jogosult irányítása és felelőssége mellett – a kötelezett alárendelt helyzetben van a tevékenység eredményének, díjazásának, valamint egyéb feltételeinek és körülményeinek meghatározásában.³

Milyen jellegű tevékenységek nem eredményeznek adóalanyiságot?

Nem gazdasági tevékenység és nem eredményez adóalanyiságot a Magyarország Alaptörvénye által, illetve annak felhatalmazásával megalkotott jogszabály alapján közhatalom gyakorlására jogosított személy, szervezet által ellátott **közhatalmi tevékenység**.⁴

Ilyen például az igazságszolgáltatási, az ügyészi, a rendvédelmi, közigazgatási jogalkalmazói, az európai uniós és egyéb nemzetközi támogatás elosztásáról való döntési tevékenység.

Mit jelent a tulajdonostársak közösségének adóalanyisága az áfa rendszerében?

Ha a gazdasági tevékenység közvetlenül közös tulajdonban és közös használatban levő ingóra vagy ingatlanra, ellenérték fejében hasznosítandó dologra irányul, a tulajdonostársak közössége minősül adóalanynak.

Például ha egy házaspár a közös tulajdonában és közös használatában lévő ingatlant bérbe adja, vagy ha egy társasházi közösség a közös tulajdonában lévő falfelületet reklámcélra bérbe adja.

Az adóalanyisághoz fűződő jogokat és kötelezettségeket

- a tulajdonostársak közössége által kijelölt képviselő gyakorolja,
- kijelölés hiányában képviselő a legnagyobb tulajdoni hányaddal rendelkező tulajdonostárs lehet,
- egyenlő tulajdoni hányad esetében pedig a NAV jelöli ki valamelyik tulajdonostársat.⁵

Melyek az egyes, alkalmi értékesítések miatti speciális adóalanyiság esetei?

Kivételes törvényi szabály alapján szintén gazdasági tevékenységnek számít és adóalanyiságot eredményez az egyébként nem áfaalany személyek, szervezetek esetében is⁶

- az új közlekedési eszköz értékesítése a Közösség más tagállamába,⁷ és

³ Áfa tv. 6. § (5) bekezdése.

⁴ Áfa tv. 7. § (1) bekezdése.

⁵ Áfa tv. 5. § (2) bekezdése.

⁶ Áfa tv. 6. § (4) bekezdése.

⁷ Erről bővebben az új közlekedési eszköz közösségi beszerzésének, értékesítésének szabályaival kapcsolatos információs füzetben lehet tájékozódni.

- az egyes ingatlanok, például beépítés alatt álló vagy beépített új ingatlan és az építési telek sorozatjellegű⁸ értékesítése.

A kizárólag a sorozatjellegű ingatlanértékesítés miatt adóalannyá váló személyeknek, szervezeteknek az ezzel kapcsolatos áfakötelezettségét – bejelentésük alapján, melyet a TSI_B jelzésű nyomtatványon tehetnek meg – a NAV kivetéssel állapítja meg.⁹

3. Mi a csoportos áfaalanyiság és kik lehetnek a tagjai?

Azok az adóalanyok,

- akik (amelyek) gazdasági céllal telepednek le belföldön (ennek hiányában pedig lakóhelyük vagy szokásos tartózkodási helyük van belföldön), és
- akik (amelyek) együttesen kapcsolt vállalkozások,

csoportos adóalanyiságot hozhatnak létre.

A csoportos adóalanyiságot a NAV engedélyezi valamennyi leendő tag erre irányuló közös, kifejezett és egybehangzó írásos kérelmére. A csoportos adóalanyisággal a tagok belső, egymás közötti kapcsolataiban a gazdasági tevékenység megszűnik, valamint külső, harmadik féllel szembeni kapcsolataikban a gazdasági tevékenység olyan áfaalanyiságot eredményez, amelyben az ehhez fűződő jogok és kötelezettségek valamennyi tagra együttesen érvényesek.¹⁰

Ez azt jelenti, hogy

- egymásnak a tagok nem számítanak fel áfát,
- harmadik féllel szemben a csoport együttesen számít adóalanynak, és
- az adott teljesítésről kibocsátott számlán a csoportos adóalany adószáma is szerepel, illetve
- az ügylet utáni adókötelezettséget nem a tag, hanem a csoportos adóalany teljesíti, és érvényesíti az adólevonási jogot, mely utóbbinak alapja csoporton kívüli tevékenység.

A csoportos adóalanyiságra vonatkozó szabályok alkalmazásában **nem lehet együttesen kapcsolt vállalkozásnak tekinteni** a helyi önkormányzatot és azt a vállalkozást, amelyben a helyi önkormányzat – a Polgári Törvénykönyvről szóló törvény (Ptk.) megfelelő alkalmazásával – közvetlenül vagy közvetve többségi befolyással rendelkezik.¹¹ Az önkormányzat tehát nem lehet csoportos adóalany tagja.

⁸Áfa tv. 259. §-ának 18. pontja.

⁹ Áfa tv. 154. § (1) bekezdése, adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (továbbiakban: Art.) 141. § (1) bekezdés b) pontja.

¹⁰ Áfa tv. 8. §.

¹¹ Áfa tv. 8/A. § (2) bekezdés.

A csoportos adóalanyiságra vonatkozó szabályok alkalmazásában **nem kell együttesen kapcsolt vállalkozásnak tekinteni** azokat az adóalanyokat, amelyek kizárólag azért kapcsolt vállalkozások, mert a Magyar Állam vagy a helyi önkormányzat a Ptk. megfelelő alkalmazásával harmadik személyként közvetlenül vagy közvetve többségi befolyással rendelkezik bennük.¹²

II. Mi után kell áfát megállapítani és fizetni? Az Áfa tv. alkalmazási hatálya

Áfakötelezettség alá esik

- az áfaalany által (adóalanyi minőségében) belföldön, ellenérték fejében teljesített - az Áfa tv. szabályai szerint belföldön teljesítettnek minősülő - termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás, valamint
- az egyes Közösségen belüli, belföldön és ellenérték fejében teljesített termékbeszerzés és
- a termékimport.

Ez utóbbi két esetben az adókötelezettség akkor is fennáll, ha a terméket importáló, a Közösség más tagállamából beszerző személy nem áfaalany, például magánimport alkalmával vagy új közlekedési eszköz közösségi beszerzésekor.

Az áfa rendszerében az áfaalanyok a termékhez vagy a szolgáltatáshoz saját maguk által hozzáadott érték után adóznak. Főszabály szerint az áfaalany értékesítéskor az eladási árban beszedett (áthárított) adó összegéből a beszerzéseit terhelő, előzetesen felszámított adót levonhatja.

III. Az adó mértéke, a besorolás jelentősége

- Az adóalany által értékesített termékek, nyújtott szolgáltatások általános adómértéke az adó alapjának **27 százaléka**.¹³
- Ettől eltérő, alacsonyabb – **5 illetve 18 százalékos** – adómérték alkalmazására az Áfa tv. mellékletei,¹⁴ illetve a tevékenység közérdekű, vagy egyéb speciális jellege miatti adómentes értékesítések körét az Áfa tv. 85-87. §-ai sorolják fel.
- Az **5 százalékos kulcs** alá tartozó **termékek** köre – néhány kivétellel – vámtarifaszám, illetve ISO-kód alapján van meghatározva az Áfa tv. mellékletében. 5 százalékos adómérték alá tartozik például a könyv, a kotta, az újság, egyes egészségügyi termékek,

¹² Áfa tv. 8/A. § (1) bekezdés.

¹³ Áfa tv. 82. § (1) bekezdés.

¹⁴ Áfa tv. 82. § (2)-(3) bekezdés, 3. és 3/A. számú melléklet.

gyógyászati segédeszközök, egyes sertéshús, szarvasmarha, juh, kecske, baromfi, tojás- és tejtermékek, emberi fogyasztásra alkalmas halak.

- Néhány **szolgáltatás** is az **5 százalékos** adómérték alá tartozik, például a távhőszolgáltatás, az előadóművészi szolgáltatások egy bizonyos köre, az internetszolgáltatás, az étkezőhelyi vendéglátásban az étel és a helyben készített, nem alkoholos italforgalmú vendéglátó szolgáltatás (ez utóbbit TESZOR számra hivatkozással és megnevezéssel határozza meg az Áfa tv.), valamint a kereskedelmi szálláshely-szolgáltatás.
- A **18 százalékos** adómértékű termékeket – ilyenek egyes élelmiszerek – az erre vonatkozó melléklet vámtarifaszámra hivatkozással és megnevezéssel határozza meg, míg a szintén 18 százalékos adómértékű, az alkalmi szabadtéri rendezvényre történő belépést biztosító szolgáltatás statisztikai besorolására nem utal az Áfa tv.
- A közérdekű vagy egyéb speciális jellege miatt adómentes termékértékesítések, szolgáltatásnyújtások körét már nem a statisztikai besorolásra alapozza az Áfa tv., hanem a Tanács 2006/112/EK, a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló irányelve (Irányelv) fogalomköréhez igazodva határozza meg.

Bár az egyes termékértékesítések, szolgáltatásnyújtások adókötelezettségének vagy mentességének elhatárolásában a statisztikai, illetve tarifális besorolás vesztett jelentőségéből, az olyan esetekben, amelyeknél az Áfa tv. a besorolási számra hivatkozik, még alapozni kell rá.

Így például

- az egyes levonási korlátozásokkal érintett szolgáltatások, termékek körének,
- a mezőgazdasági tevékenység különleges jogállására jogosító termékértékesítések körének,
- az egyes fordított adózású termékek, például a hulladékok, egyes mezőgazdasági termékek, néhány vas- és acélipari termék körének meghatározásában, valamint
- a kedvezményes adómértékű vendéglátó szolgáltatás meghatározásában

továbbra is figyelemmel kell lenni a statisztikai és a vámtarifán alapuló besorolásra.

A termékértékesítés és a szolgáltatásnyújtás besorolásakor a 2018. január 1-jén érvényes vámtarifaszámot¹⁵ és TESZOR'15 besorolási rendet kell irányadónak tekinteni. A vámtarifaszám és besorolási rend ezt követő változása az adókötelezettséget nem változtatja meg¹⁶.

¹⁵ A vám- és statisztikai nomenklatúráról, valamint a Közös Vámtarifáról szóló 2658/87/EGK tanácsi rendelet I, mellékletének módosításáról szóló, 2017. október 12-i (EU) 2017/1925 bizottsági végrehajtási rendelet 2018. január 1-jei állapota szerinti áruazonosító szám

¹⁶ Áfa tv. 257/I. § 2019. július 1-jétől hatályos rendelkezése.

Az előzőek mellett a termékértékesítés vagy szolgáltatásnyújtás meghatározásához az Áfa tv.-ben említett további jogszabályokat is figyelembe kell venni.

A szolgáltatások statisztikai besorolásához a **KSH Információs Szolgálatától** (kapcsolat.ksh.hu) lehet segítséget kérni, a termékek vámtarifa szerinti besorolásáról a **NAV Szakértői Intézetétől** (szki@nav.gov.hu) lehet véleményt vagy tarifainformációt kérni.

IV. Az áfakötelezettséggel kapcsolatos bejelentés legfontosabb szabályai ¹⁷

1. Nyilatkozat bejelentkezéskor

Az adóköteles tevékenység megkezdéséhez be kell jelentkezni a NAV-hoz. Ekkor kell nyilatkozni az áfakötelezettséggel kapcsolatos kérdésekről is.

A bejelentkezés adott esetben egyablakos rendszerben, például cégbejegyzésre kötelezett személynél a cégbíróságon, törzskönyvi jogi személynél a Kincstárban, egyéni vállalkozói nyilvántartásba vételre kötelezett egyéni vállalkozónál a Webes Ügysegéden vagy az ország bármely járási (fővárosi kerületi) hivatalán (okmányiroda/kormányablak) keresztül történik.

Az egyéni vállalkozók nyilvántartását a NAV vezeti.

A bejelentkezéshez rendszeresített adatlapokon meg kell jelölni, hogy a bejelentkező áfaalany-e vagy sem. Ha áfaalany, akkor arról is nyilatkozni kell, hogy (ha)

- kizárólag közérdekű vagy egyéb speciális jellege miatt adómentes tevékenységet végez,
- ingatlanok értékesítésére, bérbeadására az adómentesség helyett az áfafizetési kötelezettséget választja,
- alanyi adómentességet választ,
- adófizetési kötelezettségét az Áfa tv.-ben meghatározott valamely különleges adózási mód alapján állapítja meg, mint mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalanyra, utazásszervezési szolgáltatásra, használt ingóságokra, műalkotásokra, gyűjteménydarabokra és régiségekre, befektetési aranyra vonatkozó különös szabályok alapján,
- a Közösség más tagállamában illetőséggel bíró adóalanyal kereskedelmi kapcsolatot kíván létesíteni ¹⁸, és közösségi adószám megállapítását kéri, illetve
- pénzforgalmi elszámolást választ.

Be kell jelenteni azt is, ha

¹⁷ Art. 16. §, 1. számú melléklet 1.16. pont, Áfa tv. 257. §, 257/B. § - 257/D. §.

¹⁸ Áfa tv. 257/B. §. alapján kereskedelmi kapcsolat a termékbeszerzés- és értékesítés, valamint a szolgáltatásnyújtás- és igénybevétel.

- az adóalany kizárólag az Áfa tv. szerinti adómentes termékimportot megalapozó közösségi termékértékesítés miatt válik áfaalannyá, és az adómentes termékimportot nem közvetett vámjogi képviselővel teljesíti¹⁹,
- az adóalany speciális esetekben az Áfa tv. szerinti közvetett vámjogi képviselőként²⁰,
- speciális jogállású adóraktár üzemeltetőként jár el²¹.

Bejelentésre engedélyezi a NAV a polgári jogi társaság áfaalannyá válását együttműködő közösségként, de az egyéb – már adóalany – együttműködő közösségeknek is be kell jelenteniük ezt az együttműködési szándékukat.²²

Az általános forgalmi adóval összefüggő nyilatkozatra a NAV bejelentkezésre rendszeresített adat- és változásbejelentő lapok „F” jelű lapja szolgál.

Az egyablakos rendszeren keresztül bejelentkező adóalanyok, így például az egyéni vállalkozók vagy a cégbejegyzésre kötelezett személyek nyilvántartásba vételéhez rendszeresített, a cégbírósági bejelentkezéshez jogszabály mellékletében meghatározott – a NAV adatlapjához hasonló adattartalmú – áfanyilatkozat szolgál. Ennek **kitöltésére célszerű kiemelt figyelmet fordítani, mivel az egyes adózási módok választásának, a bejelentett adatokban bekövetkezett változásnak jelentősége van** (lehet) az adóalany áfakötelezettségének megállapítása szempontjából.

2. Milyen következményei, korlátai vannak a választásnak, vagy a választás hiányának?

- Ha az adóalany az egyébként adómentes körbe tartozó ingatlanértékesítésre és bérbeadásra, vagy csak ezek egyikére adófizetési kötelezettséget választ, attól a választás évét követő ötödik naptári év elteltéig nem térhet el.
- Az egyes különös adómegállapítási módok valamelyikéről történő lemondáskor visszatérési időkorlátozás érvényesül, így például a mezőgazdasági tevékenységnél vagy a használt ingósággal kapcsolatos árrésadózásnál is.
- A kizárólag közérdekű vagy egyéb speciális jellegű adómentes tevékenységet folytató adóalanyoknál előfordulhat egy-egy olyan ügylet, amelyre a bejelentett adómentesség nem terjed ki.
- Az alanyi adómentesség választásának hiányában ezek az adóalanyok, az ilyen adóköteles ügyletek után az általános szabályok szerint adóznak.

¹⁹ Áfa tv. 95. §.

²⁰ Áfa tv. 96. § (6) bekezdés.

²¹ Áfa tv. 89/A. § (5) bekezdés.

²² Áfa tv. 85. § (6) bekezdés.

- A csoportos adóalanyiság választását, valamint a polgári jogi társaság együttműködő közösségként adóalannyá válásának bejelentését a NAV bírálja el és hagyja jóvá, ha annak jogszabályi feltételei fennállnak.²³

Egyes esetekben – például többprofilú tevékenységnél – az általános szabályok szerinti adózás és különleges adózási mód egyidejűleg is előfordulhat és alkalmazható. Ilyenkor a bejelentkezési lapon többféle adómegállapítási módot is lehet, illetve kell jelölni.

3. Mikor nem kötelező a bejelentkezés?

Nem kell bejelentkeznie annak a nem egyéni vállalkozó *természetes személynek*,

- aki kizárólag az Áfa tv. szerinti adómentes ingatlan-bérbeadási tevékenységet végez, és
- erre vonatkozóan nem él az adókötelessé tételi jogával, továbbá
- nem kötelezett közösségi adószám kiváltására.

Vagyis, ha az adott ingatlan-bérbeadás adómentes, és nem választott adófizetést azzal kapcsolatban.²⁴

4. Hol kell az áfával kapcsolatos nyilatkozatot megtenni?

A cégbírószági, egyéni vállalkozói, kincstári, bírósági nyilvántartásba vételre **nem** kötelezett adóalanyok bejelentkezésükkor az áfakötelezettségükről közvetlenül a NAV-nak nyilatkoznak.

Az egyéni vállalkozói nyilvántartásba vételhez, cégbejegyzéshez, törzskönyvi (kincstári) nyilvántartásba vételhez kötött tevékenységek esetében az áfával kapcsolatos nyilatkozatot **nem** a NAV-nál kell megtenni, hanem

- az egyéni vállalkozói nyilvántartásba vétel iránti kérelem benyújtásakor a kormányhivatalok járási hivatalainál vagy fővárosi kerületi hivatalainál, vagy elektronikusan a Webes Ügysegéden keresztül (2020. július 1-jétől az egyéni vállalkozók nyilvántartását a NAV vezeti),
- a cégbejegyzés iránti kérelem benyújtásakor a cégbíróságnál,
- a törzskönyvi jogi személyeknek a Magyar Államkincstárnál.

A már bejelentkezett, működő adóalanyok az áfával kapcsolatos bejelentésben történő változásról szintén közvetlenül a NAV-nak nyilatkoznak.

²³ Áfa tv. 8. §, 85. § (6) bekezdés) 85/A. §, Art. 30. §, 31. §.

²⁴ Áfa tv. 257. § (5) bekezdés.

V. Adómentességek

1. A közérdekű vagy egyéb speciális tevékenységek adómentessége (levonásra nem jogosító adómentes tevékenységek)

Az Áfa tv. egyes közösségi, egészségügyi, szociális, oktatási, sport stb. tevékenységeket mentesít az áfa alól.

Például az egyetemes postai szolgáltatás, a humán egészségügyi szolgáltatás, az oktatási tevékenységek széles köre, stb. után – egyes esetekben csak akkor, ha azt közszolgáltató és/vagy az érintett szakma gyakorlásához előírt feltételeknek megfelelő engedéllyel rendelkező szolgáltató nyújtja – nem kell áfát felszámítani és fizetni, de az ehhez kapcsolódó beszerzéseket terhelő adó sem vonható le.

E közérdekű jellegük miatt adómentes értékesítések körét az Áfa tv. határozza meg²⁵, és az adómentesség szempontjából az ügylet tartalmán túl jelentősége van annak is, hogy a szolgáltató az itt előírt feltételeknek megfeleljen.

Az **egyéb speciális jellegük miatt adómentes értékesítések** körét szintén az Áfa tv. részletezi.²⁶ Itt nincs jelentősége az adóalany közszolgáltatói vagy egyéb más státuszának. Ebbe a speciális körbe tartoznak például

- az egyes biztosítási, pénzügyi, illetve szerencsejáték-szolgáltatások,
- ezen kívül az egyes ingatlanok értékesítése, bérbeadása, melyekre adómentesség helyett adókötelezettség választható²⁷ (ekkor adót kell felszámítani és fizetni, de az adólevonási jogot is lehet érvényesíteni, ha a jogszabályi feltételek fennállnak).

Adómentes továbbá a termék értékesítése akkor,²⁸ ha

- az értékesítést megelőzően a terméket kizárólag az Áfa tv.-ben említett adómentes termékértékesítéshez és szolgáltatásnyújtáshoz használták, egyéb módon hasznosították, és a termékhez adólevonási jog nem kapcsolódott.
- az értékesítését megelőzően a termékre felszámított adó az Áfa tv. konkrét, levonást tiltó rendelkezései alapján²⁹ nem vonható le, illetve
- személygépkocsinál akkor is, ha a beszerzés adómentes volt.

²⁵ Áfa tv. 85. §.

²⁶ Áfa tv. 86. §.

²⁷ Áfa tv. 88. §.

²⁸ Áfa tv. 87. §.

²⁹ Áfa tv. 124. és 125. §-ai.

A személygépkocsi értékesítése azonban nem lehet adómentes, ha a személygépkocsi beszerzésére vonatkozó levonási tilalmat a továbbértékesítési célú beszerzés feloldotta.³⁰

2. Az alanyi adómentesség³¹

Az adóalany alanyi mentességet választhat, ha

- gazdasági céllal belföldön telepedett le (vagyis tevékenységének székhelye, állandó telephelye van belföldön) vagy ennek hiányában lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye van belföldön,
- a termékértékesítéseinek és szolgáltatásnyújtásainak összesített ellenértéke, sem a tárgy naptári évet megelőző naptári évben ténylegesen, sem a naptári évben ésszerűen várhatóan, illetőleg ténylegesen nem haladja meg az alanyi adómentesség választására jogosító összeghatárt, ami jelenleg 12 millió forint.³²

Az alanyi mentesség választását az adóhatóság felé a tárgyévet megelőző év utolsó napjáig nyilatkozatban kell megtenni.³³

A tevékenységét év közben megkezdő adóalany a belföldi nyilvántartásba vételével egyidejűleg is választhatja az alanyi adómentességet. Ekkor – a bejelentés adóévében - elég azt valószínűsíteni, hogy a gazdasági tevékenysége után ésszerűen és időarányosan várható bevétele nem haladja meg az alanyi adómentesség választására jogosító összeghatárt.³⁴

Azonban, ha a tevékenységét év közben kezdő adóalany a bejelentkezéskor nem élt a választás jogával, akkor alanyi adómentességet legkorábban a bejelentkezést követő adóévre választhat. A következő adóévre vonatkozó választást legkésőbb december 31-ig be kell jelenteni.³⁵

A bejelentkezéskor célszerű mérlegelni, hogy lesznek-e nagyobb kiadások a tevékenységgel kapcsolatban – például üzlethelyiség kialakítása, nagy értékű eszközök beszerzése vagy egy nagyobb összegű bérleti díj, bérleti jogért fizetendő ellenérték – mert a beszerzésekhez kapcsolódó előzetesen felszámított adót az alanyi adómentes adóalany nem vonhatja le.³⁶

Az alanyi adómentesség előnye az, hogy az alanyi adómentes adóalanynak főszabályként nem kell adóbevallást készítenie, adót fizetnie, kivéve azon értékesítései és beszerzései után, amelyeknél nem járhat el alanyi adómentes minőségében.

Az alanyi adómentesség hátránya az, hogy a beszerzés utáni adót nem lehet levonni.

³⁰ Áfa tv. 87. § c) pont.

³¹ Áfa tv. XIII. fejezet.

³² Áfa tv. 188. § (1)-(2) bekezdés.

³³ Áfa tv. 192.§

³⁴ Áfa tv. 189. §.

³⁵ Áfa tv. 192. § (2) bekezdés.

³⁶ Áfa tv. 187. § (2) bekezdés b) pont.

Az alanyi adómentes adóalanyok – az általános szabályok szerint adózó adóalanyokhoz hasonlóan – **számlát, illetve nyugtát kell adniuk és online számlaadat-szolgáltatást is kell teljesíteniük minden olyan általuk kibocsátott, vagy kiállított számlájukról, számlával egy tekintet alá eső okiratukról, amelyekre az Áfa tv. előírásai alkalmazandóak.**³⁷

Ha számlát nem bocsát ki, mert arra nem volt köteles, akkor adatszolgáltatási kötelezettsége sincs.

A kibocsátott számlában az áthárított adó vagy az adó kiszámításához szükséges százaléktétel nem szerepelhet, és rá kell vezetni az „alanyi adómentes” szövegrészt, vagy más módon egyértelműen utalni kell az alanyi adómentességre³⁸, feltéve, hogy a számla alapjául szolgáló ügyletben alanyi adómentesként jár el az adóalany.

Az alanyi adómentességet választó adóalanyok bevallási és adófizetési kötelezettsége van azokban az esetekben, amikor **nem járhat el alanyi adómentesként.**³⁹ **Ilyen például, ha**

- a vállalkozásában tárgyi eszközként használt terméket értékesít,
- a vállalkozásában immateriális jószágként használt, hasznosított vagyoni értékű jogot véglegesen átenged,
- új közlekedési eszközt értékesít a Közösség másik tagállamába,
- beépítés alatt álló vagy beépített új ingatlant, építési telket értékesít, még akkor is, ha ezek nem a vállalkozásában használt tárgyi eszközei körébe tartoznak,
- az adóalanyiságát eredményező tevékenységétől eltérő céllal, másnak ellenérték nélkül, az Áfa tv. szerint terméket értékesít, vagy szolgáltatást nyújt, feltéve, hogy az ehhez kapcsolódó előzetesen felszámított adó egészben vagy részben levonható,
- külföldön teljesített szolgáltatásnyújtása esetén,
- egyes, az ún. „fordított adózás” alá tartozó határon átnyúló ügyleteknél,
- a számlában mentessége ellenére adót hárít át,
- az ellenérték meg nem fizetése miatt az adó megfizetéséért kezességet felel,
- 10.000 eurót (2,5 millió forintot) meghaladó értékű közösségi beszerzésnél (vagy választhatja ez alatt az értékhatár alatt is), továbbá értékhatártól függetlenül jövedéki termék és új közlekedési eszköz közösségi beszerzésénél, illetve
- termékimportnál.⁴⁰

³⁷Áfa tv. 10. sz. melléklet.

³⁸Áfa tv. 169. § m) pont.

³⁹Áfa tv. 193-194. §.

⁴⁰Áfa tv. 193. §.

Figyelem! Az alanyi adómentességet választó adóalanyt a Közösségen belülről történő termékbeszerzéskor megilleti az adózás választásának joga, ha annak értéke a tárgyévben nem éri el a 10.000 eurót, adóelvonási joggal azonban ekkor sem élhet.⁴¹

Az alanyi adómentes adóalanyt azon teljesítései kapcsán sem illeti meg a levonási jog, amikor adó fizetésére volt kötelezett. Bizonyos ügyletek (mint például a külföldön teljesített szolgáltatások, vagy új közlekedési eszköz Közösségen belüli értékesítése) esetében azonban a beszerzést terhelő adó levonható akkor is, amikor alanyi mentesként⁴² nem járhat el.

Főszabály szerint az alanyi adómentes adóalanyt a termékimportot, valamint az új közlekedési eszközök közül a személygépkocsi és a regisztrációsadó-köteles motorkerékpár Közösségen belüli beszerzésének adóját – feltéve, hogy az utóbbi esetben regisztrációs adónak is alanya – a NAV kivetéssel állapítja meg.

Az alanyi adómentesség az adóév (tárgy naptári év) végéig választható.⁴³ Az adóév elteltével ismét lehet élni a választás jogával, de az alanyi adómentesség újbóli választását nem kell bejelenteni NAV-hoz, csak a változtatást.

Az alanyi adómentesség a választására jogosító összeghatár túllépésével megszűnik⁴⁴, ezt az értékhatár elérését követő 15 napon belül a NAV-hoz be kell jelenteni.⁴⁵

Az alanyi adómentesség, ha az az értékhatár túllépése miatt szűnt meg, a megszűnést követő második adóév végéig nem választható.⁴⁶ Az adózónak csak akkor kell nyilatkoznia a NAV-hoz, ha az általános szabályok szerinti adózásra (vagy esetleg más adózási módra) akar áttérni, illetve, ha alanyi adómentes státusa értékhatár-túllépés miatt szűnik meg. Az alanyi adómentesség fenntartását – ha ebben változás nem történt – nem kell évente bejelenteni a NAV-nak.

VI. A pénzforgalmi elszámolás⁴⁷

Ha az adóalany a pénzforgalmi adózást választja, akkor a pénzforgalmi elszámolás időszakában:

- a belföldi termékértékesítései, szolgáltatásnyújtásai után a fizetendő adót az adót is tartalmazó ellenérték jóváírásakor, kézhezvételekor állapítja meg,

⁴¹ Áfa tv. 193. § (1) bekezdés e) pont

⁴² Áfa tv. 195. § (2) bekezdés.

⁴³ Áfa tv. 190. §.

⁴⁴ Áfa tv. 191. § (1) bekezdés c) pont.

⁴⁵ Áfa tv. 192. § (2) bekezdés, az adóigazgatási eljárás részletszabályairól szóló 465/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Adóig. vhr.) 16. § (3) bekezdés.

⁴⁶ Áfa tv. 191. § (3) bekezdés.

⁴⁷ Áfa tv. XIII/A. fejezet.

kivéve, ha az ügyletre a pénzforgalmi elszámolás nem alkalmazható, mint a biztos tulajdonszerzéssel járó részletvételre, az adómentes közösségi termékértékesítésre, az olyan értékesítésekre, amelyekre az adóalany az Áfa tv.-ben meghatározott más különös rendelkezéseket alkalmazza.,

- a termék beszerzése (kivéve a biztos tulajdonszerzéssel járó részletvétel útján történő beszerzést), a szolgáltatás igénybevétele után rá áthárított adó levonásának a jogát a legkorábban abban az adómegállapítási időszakban gyakorolja, amelyben az adót is tartalmazó ellenértéket az értékesítőnek, szolgáltatónak megfizeti.

Ha az ellenérték jóváírása, kézhezvétele, megfizetése részletekben történik, akkor a fizetendő adót a részlet jóváírásakor, kézhezvételekor, legalább a megfizetett részlet erejéig kell megállapítani, a levonási jog pedig a megfizetett részlet erejéig gyakorolható.

Az ellenérték jóváírásának, kézhezvételének, megfizetésének kell tekinteni azt is, ha az abból származó követelése vagy kötelezettsége engedményezés, elengedés, tartozásátvállalás miatt vagy más módon szűnik meg.

A fizetendő adó megállapításának és a beszerzést terhelő adó levonásának időpontja tehát a pénzforgalomhoz, azaz az ellenérték megszerzéséhez illetve megfizetéséhez kapcsolódik.

Fontos szabály, hogy a termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás teljesítését tanúsító számlán az adóalanynak a „pénzforgalmi elszámolás” hivatkozást fel kell tüntetnie, egyébként az elszámolás nem alkalmazható.

A pénzforgalmi elszámolás csak akkor választható, ha az adóalany összes termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása megtérített vagy megtérítendő ellenértékének adó nélkül számított, és éves szinten göngyöltett összege sem a tárgy naptári évet megelőző naptári évben ténylegesen, sem a tárgy naptári évben észszerűen várhatóan, illetve ténylegesen nem haladja meg **a 125.000.000 forintnak megfelelő pénzüsszeget.**

A pénzforgalmi elszámolás választására jogosító felső értékhatárba nem számítandó be – az alanyi adómentesség szabályozásához hasonlóan –

- az adóalany vállalkozásában tárgyi eszközként használt termék értékesítése,
- immateriális jószágként használt, egyéb módon hasznosított vagyoni értékű jog végleges átengedése,
- a termék közösségen belüli adómentes értékesítése,
- a közérdekű jellege miatt adómentes termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás, egyes pénzügyi, biztosítási adómentes, kiegészítő szolgáltatások fejében megtérített vagy megtérítendő ellenérték.

Ha az adóalany belföldi nyilvántartásba vételével egyidejűleg választja (mivel erre lehetőség van) a tárgy naptári évre a pénzforgalmi elszámolást, akkor elég a bevételi összeghatárra vonatkozó feltételt időarányosan teljesíteni.

A pénzforgalmi elszámolás a tárgy naptári év végéig választható. Ha az adóalany attól **a következő évben el kíván térni, azt a december 31-éig be kell jelentenie.** Ha a feltételeknek megfelel, és továbbra is a pénzforgalmi elszámolást kívánja alkalmazni, azt nem kell bejelenteni.

Ha a pénzforgalmi elszámolás az **értékhatár túllépése miatt szűnik meg,** az adóalany a pénzforgalmi elszámolást nem alkalmazhatja már az olyan termékértékesítések, szolgáltatásnyújtások sem, amelynek ellenértékével meghaladja a választásra jogosító felső értékhatárt. Emellett, **az adóalany a pénzforgalmi elszámolást az értékhatár túllépés miatti megszűnés évét követő második naptári év végéig nem választhatja.**

A pénzforgalmi elszámolás választásáról, illetve annak megszűnéséről nyilatkoznia kell a NAV-nak.⁴⁸

A pénzforgalmi elszámolást választó adóalanytól vásárló másik adóalany, függetlenül attól, hogy ő maga nem választott pénzforgalmi elszámolást, csak akkor vonhatja le a partnere által rá áthárított adót, amikor annak ellenértékét megfizette⁴⁹.

VII. Különleges adózási módok

1. A mezőgazdasági tevékenységgel kapcsolatos különleges jogállás⁵⁰

A mezőgazdasági tevékenységet végző adóalanyt⁵¹ – e tevékenysége után – különleges jogállás illeti meg, ezért főszabályként nem köteles adózni, nincs bevallási kötelezettsége⁵², de adólevonási jogot sem gyakorolhat. E különleges jogállású adóalany a termékértékesítés, a szolgáltatás után, a felvásárlási áron felül, az ellenérték részeként kompenzációs felárra jogosult.

A kompenzációs felárra jogosultság feltételei:

Azt, hogy az áfa szempontjából mely – saját vállalkozásában előállított – növénytermelési, állattenyésztési termékek értékesítése, illetve mely – az adóalany saját tárgyi eszközének használatával végzett – szolgáltatása után jogosult egy adóalany kompenzációs felárra,

⁴⁸ Áfa tv. 196/G. §, Adóig. vhr. 16. § (3) bekezdés.

⁴⁹ Áfa tv. 119. §.

⁵⁰ Áfa tv. XIV. fejezet.

⁵¹ Áfa tv. 197-198. §.

⁵² Áfa tv. 199. §, 257. §.

- az Áfa tv. melléklete határozza⁵³ meg,
- emellett egyéb feltételeknek (vállalkozás nagysága, egyéb tevékenységeknél a mezőgazdasági tevékenységből származó bevételt túlnyomórészt kitevők aránya stb.) is meg kell felelni,
- a termék vásárlójának, a szolgáltatás igénybevevőjének is olyan személynek kell lenni, akire, a kompenzációs felár terhelhető.

A feltételek teljesülésével a különleges jogállás a törvény erejénél fogva, vagyis ez irányú választás nélkül is megilleti az adóalanyt.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalany meg is változtathatja különleges jogállását. A **különleges jogállásáról lemondhat**, és helyette választhat például általános szabályok szerinti adófizetést, **amit be kell jelentenie a NAV-hoz, és attól a változtatást követő második adóév végéig nem térhet el.**

Fontos, hogy az általános szabályok szerinti adómegállapítás vagy – ha annak törvényi feltételei fennállnak – az alanyi adómentesség választásának bejelentésekor, az arra rendszeresített nyomtatványon jelölni kell a mezőgazdasági tevékenységgel kapcsolatos különös jogállásról történő lemondást is.

A különleges jogállású mezőgazdasági termelőnek – amikor kompenzációs felárra nem jogosult – számlát vagy nyugtát kell kiállítania: így ha például nem adóalany magánszemélynek vagy másik különleges jogállású termelőnek értékesít, értékesítését számlával vagy nyugtával kell bizonylatolnia. Emellett adófelszámítási és bevallási kötelezettsége is van, ha nem választott alanyi mentességet ezekre a tevékenységeire.

A mezőgazdasági tevékenység adózásával kapcsolatos bővebb tájékoztatást a 06-os számú információs füzet tartalmaz.

2. Használt ingóságokra, műalkotásokra, gyűjteménydarabokra és régiségekre vonatkozó különös szabályok⁵⁴

Főszabály szerint a viszonteladó,⁵⁵ a használt ingóság kereskedelmével foglalkozó adóalany – a különös szabályozás feltételeinek megfelelő termékek értékesítése után – az adóalapot az árrés, azaz az értékesítési és a beszerzési ár különbsége alapján állapítja meg. Ez az **egyedi nyilvántartáson alapuló módszer.**⁵⁶

⁵³ Áfa tv. 7. számú melléklet.

⁵⁴ Áfa tv. XVI. fejezet.

⁵⁵ Áfa tv. 213. § (1) bekezdés e) pont.

⁵⁶ Áfa tv. 217. §.

A viszonteladó dönthet azonban úgy is, hogy a fizetendő adó összesített alapját az azonos adómérték alá eső termékeknek az adómegállapítási időszakra összesített árréstömege alapján állapítja meg. Ez a **globális nyilvántartáson alapuló módszer**.⁵⁷ Ezt a választását előzetesen be kell jelenteni a NAV-hoz. Ha a globális módszer alkalmazását választotta, attól a választás évét követő naptári év végéig nem térhet el. A globális nyilvántartáson alapuló módszer nem alkalmazható az 50.000 forint beszerzési árat meghaladó termékekre.

A viszonteladó így a használt ingóság, műalkotás, gyűjteménydarab, régiség beszerzéséhez – ideértve a Közösségi beszerzést is –, importjához kapcsolódó előzetesen felszámított adót nem vonhatja le, és csak olyan számlát bocsáthat ki, amelyben áthárított adó, illetve „visszaszámított” kulccsal meghatározott százalékték nem szerepel.

A különös adózási mód nem terjed ki a viszonteladó valamennyi ügyletére, csak azokra, amelyekre az Áfa tv. feltételei⁵⁸ fennállnak, vagyis amikor a használt ingóságot, műalkotást, gyűjteménydarabot vagy régiséget a viszonteladónak a Közösség területéről

- nem adóalany személy/szervezet, vagy
- olyan adóalany, akinek értékesítése az Áfa tv. 87. §-a szerint, a levonási jog korlátozására vonatkozó rendelkezések miatt mentes az adó alól, vagy
- másik viszonteladó értékesítette, vagy
- alanyi adómentes státuszú adóalany tárgyi eszközét értékesítette.

A belföldön nyilvántartásba vett viszonteladó előzetes bejelentés alapján dönthet úgy is, hogy tevékenysége egészére nem alkalmazza a különleges eljárást, hanem például az általános szabályok alapján adózik. Ezt a döntését a tárgyévet megelőző naptári év utolsó napjáig kell bejelenteni a NAV-hoz.⁵⁹

A nyilvános árverés szervezője a különbözet szerinti adózásról nem mondhat le, számára kötelező a különös szabályok, azaz a rá vonatkozó árrésadózás alkalmazása.⁶⁰

3. Az utazásszervezési szolgáltatásra vonatkozó különös szabályok⁶¹

Utazásszervezési szolgáltatásnál a különös szabályok alkalmazása kötelező, attól eltérni még választással sem lehet.

Az utazásszervezési szolgáltatás⁶² az adóalany által

⁵⁷ Áfa tv. 218. §.

⁵⁸ Áfa tv. 216. §.

⁵⁹ Áfa tv. 224. § (1) bekezdés.

⁶⁰ Áfa tv. XVI. fejezet 3. alfejezet.

⁶¹ Áfa tv. XV. fejezet.

⁶² Áfa tv. 206. § (1) bekezdés a) pont.

- saját nevében,
- utasnak nyújtott,
- olyan, jellege alapján egészben vagy meghatározó részben turisztikai szolgáltatás,
- amelynek teljesítéséhez saját nevében, de az utas javára megrendelten, más adóalanyok által teljesített szolgáltatásnyújtás, termékértékesítés szükséges, így különösen személyszállítás, szálláshely-szolgáltatás, ellátás, idegenvezetés stb.

Az utas, mint fogalom meghatározása nem szerepel az Áfa tv.-ben, ezért az a személy is utasnak számít, aki adóalanyként a szolgáltatást más javára veszi igénybe (továbbnyújtja azt), így utasnak minősülhet például az utazásszervező, az utazási iroda is.

A különös szabályok szerint csak a turisztikai jellegű utak számítanak utazásszervezési szolgáltatásnak.

Például, ha egy alapítvány gyerekek üdültetését rendeli meg az utazásszervezőtől, melynek költségét nem hárítja át, akkor ez is lehet a különös szabályokhoz tartozó utazásszervezési szolgáltatás.

Az utazásszervezési szolgáltatásra vonatkozó különös adómegállapítási szabály tulajdonképpen egy árrésadózás, melynek lényege az, hogy az utazási iroda által fizetendő áfa összegét csökkenteni kell

- az utasok által fizetett előlegek, részvételi díjak összegének és
- az utazásszervező megrendelésére más személyek által az utas javára teljesített (értékesítések és) szolgáltatások díjával, és

az „árrés” után kell az adót megállapítani és megfizetni.

Az árrésadózásba vonandó, utas javára megrendelt és más adóalany által teljesített szolgáltatásnyújtáshoz, termékértékesítéshez kapcsolódóan megállapított adóra – mint előzetesen felszámított adóra – az utazásszervező adólevonási jogot nem alapíthat. Vagyis az utazásszervezési szolgáltatáshoz igénybe vett szolgáltatások beszerzését terhelő vagy az utazásszervező által ezzel kapcsolatban megállapított adó az utazásszervezőnél nem levonható.

VIII. Bizonylatolási kötelezettség⁶³- Számlázás, nyugtaadás

1. Mikor kell mindenképpen számlát adni?

Az adóalany más személynek, szervezetnek köteles a termékértékesítéséről és szolgáltatásnyújtásáról számlát kibocsátani, ha

⁶³ Áfa tv. X. fejezet.

- adóalany vevőnek vagy nem adóalany jogi személynek értékesít, feltéve, hogy az ügylet nem olyan tárgyi adómentes termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás, amelyről elégséges számviteli bizonylatot kibocsátani
- neki más adóalany fizet előleget,
- nem adóalany fizet előleget, és számlát kér, illetve akkor is, ha nem kér számlát, de az előleg összege eléri vagy meghaladja a 900.000 forintnak megfelelő pénzüsszeget,
- az adóalany a Közösség más tagállamában, illetve harmadik országban termékértékesítést teljesít, szolgáltatást nyújt (nem csak adóalany részére), feltéve, hogy a teljesítéssel a belföldi gazdasági célú letelepedésének helye a legközvetlenebbül érintett (ennek hiányában pedig lakóhelye, szokásos tartózkodási helye van kizárólag belföldön), és emellett, Közösség más tagállamba irányuló teljesítés esetén a más tagállami vevő az adófizetésre kötelezett ezzel összefüggően,
- ha jogi személynek nem minősülő, nem adóalany részére 900.000 forintnak megfelelő pénzüsszeget elérő vagy meghaladó, adót is tartalmazó ellenértékű ügyletet teljesít (még akkor is, ha az ellenértéket készpénzben a teljesítésig kiegyenlítik és a vevő számlát nem kér), illetve a jelzett értékhatár alatt is, ha a vevő számlát kér.

Ha az átvett, megszerzett előlegről bocsátja ki az adóalany a számlát, akkor a számlában szövegesen utalni kell annak az ügyletnek a tartalmára, adataira, melynek ellenértékébe az előleget majd beszámítják.

A számla kötelező adattartalmát az Áfa tv. részletesen meghatározza⁶⁴. Ezeket az adott ügylethez igazodóan a számlán szerepeltetni kell.

Például számlakibocsátás kelte, számla sorszáma, értékesítő adószáma, vevő neve címe, adómentességre utalás, különös adózási módra utalás, fordított adózásra utalás stb.

Más jogszabály is előírhat a számlán feltüntetendő adatokat, azonban azoknak a feltüntetése vagy hiánya az Áfa tv. szempontjából nem bír jelentőséggel.

2. Mikor kell a számlát kibocsátani?

A számla kibocsátásáról az adóalanynak legkésőbb

- a teljesítésig,
- előlegnél a fizetendő adó megállapításáig – amely pénzben juttatott előlegnél annak kézhezvételekor, jóváírásakor, egyéb esetben az előleg megszerzésekor van⁶⁵ –,
- de legkésőbb az attól számított észszerű határidőn belül kell gondoskodni.

Az észszerű határidő

⁶⁴ Áfa tv. 169. §.

⁶⁵ Áfa tv. 59. §.

- a készpénzfizetéssel, valamint készpénz-helyettesítő eszközzel történő vásárlásnál azonnali, vagyis ilyen esetben a számlát, ha számlaadási kötelezettség áll fenn, **haladéktalanul** ki kell bocsátani,
- az Áfa tv. szerinti adómentes közösségi termékértékesítés vagy egyes, olyan szolgáltatásnyújtásoknál, amely után az adót az Áfa tv. szerinti, illetve az Irányelv 196. cikke tartalmának megfelelő tagállami szabályozás alapján a szolgáltatást igénybe vevő „külföldi” adóalany fizeti („szolgáltatásexport” bizonyos, főszabály szerinti teljesítési hely alá tartozó eseteiben) a **teljesítés hónapját követő hónap 15. napján belül** kell kibocsátani,
- egyéb, de adó felszámításával, áthárításával járó esetekben a számlát maximum **8 napon belül** kell kibocsátani,
- egyéb, nem készpénzes és nem készpénz-helyettesítő eszközzel fizetett, de adó felszámításával nem járó esetekben a számla kibocsátását az adóalany az észszerűség határain belül **maga határoztatja meg**.⁶⁶

Lehetőség van **gyűjtőszámla** kibocsátására is, ha az adóalany ugyanannak a személynek, szervezetnek és azonos teljesítési napon vagy azonos adómegállapítási időszakában több, számlázással járó ügyletet teljesít. Bizonyos közösségi ügyletekben a gyűjtőszámlázás időszaka nem lehet egy naptári hónapnál hosszabb.

Például a Közösségen belüli adómentes termékértékesítésnél, valamint olyan szolgáltatásnyújtásnál, amely után az adót – az Áfa tv. szerint, illetve az Irányelv 196. cikke tartalmának megfelelő tagállami szabályozás alapján – a szolgáltatást igénybe vevő fizeti, a „szolgáltatásexport” bizonyos, főszabály szerinti teljesítési hely alá tartozó eseteiben.

A gyűjtőszámla alkalmazásában **a feleknek előzetesen meg kell állapodniuk**.⁶⁷

3. A meghatalmazotti számlázás

Az adóalany számla-, nyugtaadási kötelezettségét előzetes írásbeli megállapodás, meghatalmazás alapján, az adóalany nevében és javára

- az adóalany vevő, megrendelő átvállalhatja, vagy
- a képviselőjében eljáró harmadik adóalany is teljesítheti.⁶⁸

4. Mi a számla?

⁶⁶ Áfa tv. 163. §

⁶⁷ Áfa tv. 164. §.

⁶⁸ Áfa tv. 160-162. §-ai.

Számla minden olyan okirat, amely megfelel az Áfa tv. X. fejezetében meghatározott feltételeknek.

Ilyen feltételek például, hogy

- a számla kibocsátása a megfelelő tagállami szabályozás szerint történjen,
- feleljen meg az eredet hitelessége, az adattartalom sértetlensége és az olvashatóság követelményének,
- a kötelező adattartalmi feltételeknek,
- a megjelenési formára vonatkozó feltételeknek, stb.

A számla és a nyugta megjelenési formája lehet elektronikus vagy papíralapú.⁶⁹

A számla kibocsátásának időpontjától a számla megőrzésére vonatkozó időszak végéig biztosítani kell a számla eredetének hitelességét, adattartalma sértetlenségét és olvashatóságát.

Az említett követelménynek bármely üzleti ellenőrzési eljárással eleget lehet tenni, ami a számla és a termékértékesítés vagy a szolgáltatásnyújtás között megbízható ellenőrzési kapcsolatot biztosít.⁷⁰

Elektronikus számanál az eredetének hitelességére és az adattartalmának sértetlenségére vonatkozó követelményeket úgy is teljesíteni lehet, hogy

- minősített elektronikus aláírással látják el, vagy
- az elektronikus adatcsere (EDI) rendszerben elektronikus adatként hozzák létre és továbbítják.

Az elektronikus számlázáshoz, ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, a vevő beleegyezésére szükség van, még minősített elektronikus aláírással ellátott elektronikus számlázásnál is, illetve az EDI rendszerű elektronikus számlázáshoz előzetes írásbeli megállapodást kell kötni.

5. Mikor kell nyugtát adni?

A teljesítésről nyugtát kell adni, ha:

- a vevő/szolgáltatást igénybevevő nem adóalany személy – ide nem értve a nem adóalany jogi személyeket, és
- az ügylet értéke áfával számítottan nem éri el a 900.000 forintot, és
- az ügylet ellenértékét legkésőbb a teljesítés napján megtérítik, és
- számla kibocsátását nem kéri⁷¹

⁶⁹ Áfa tv. 174. §.

⁷⁰ Áfa tv. 168 – 168/A. §.

⁷¹ Áfa tv. 165. §.(1) bekezdés b) pont

Nyugta helyett az adóalany számlát is kibocsáthat.

Az Áfa tv. alapján nem kell nyugtát kibocsátania az adóalanyoknak, ha:

- szerencsejáték-szolgáltatást nyújt,
- sajtóterméket-értékesít,
- az Art. szerinti automataberendezés használatával térítik meg részére az ellenérték adót is tartalmazó összegét.⁷²

Egyes meghatározott tevékenységi körökben a nyugtaadási kötelezettséget kizárólag pénztárgéppel lehet teljesíteni. Erről külön jogszabály rendelkezik.⁷³

A számlázással, nyugtaadással kapcsolatos legfontosabb szabályokat a 18. számú információs füzet tartalmazza.

A pénztárgépről, annak kötelező használatáról a NAV honlapján az Adó/Online pénztárgépek rovatban mindig friss információ található.

IX. Az adó megállapítása, elszámolása, bevallása⁷⁴

1. Ki állapítja meg az adót?

Az adót

- az adóalany főszabályként önadózással,
- a sorozatjellegű ingatlanértékesítés miatt adóalannyá válóknak a NAV kivetéssel,
- a termékimport és egyes speciális adózoói körbe tartozó adóalanyok egyes közösségi beszerzései után a NAV kivetéssel⁷⁵,
- a termékimporttal kapcsolatban kiadott, önadózásra jogosító engedély birtokában az arra jogosult adóalany az importot terhelő adót, (ide nem értve azokat az eseteket, amikor a vámtartozás a szabályok be nem tartása miatt keletkezik) önadózással⁷⁶

állapítja meg.

Az adó megállapításához, bevallásához, megfizetéséhez vagy visszaigényléséhez olyan **nyilvántartást kell vezetni**, mely alkalmas a felszámított adómérték szerinti részletezésben

⁷² Áfa tv. 167. §.

⁷³ A 48/2013. (XI. 15.) NGM rendelet a pénztárgépek műszaki követelményeiről, a nyugtakibocsátásra szolgáló pénztárgépek forgalmazásáról, használatáról és szervizeléséről, valamint a pénztárgéppel rögzített adatok adóhatóság felé történő szolgáltatásáról.

⁷⁴ Áfa tv. IX., XII. fejezet.

⁷⁵ Áfa tv. 153-155. §-ai.

⁷⁶ Áfa tv. 156. §.

- az értékesítés utáni adófizetés, illetve
- adófizetés alóli mentesség,
- az előzetesen felszámított adó, ezen belül a levonható és a nem levonható rész

összegszerű meghatározására és kimutatására.

2. Hogyan kell megállapítani az adót?

Az adómegállapítási időszakban megállapított fizetendő adó együttes összegét az adóalany csökkentheti

- a saját maga által, a fordított adózás szabályai szerint fizetendő adóként megállapított és ugyanebben az adómegállapítási időszakban keletkezett levonható adó összegével,
- valamint a termékimport után saját maga vagy közvetett vámjogi képviselője által fizetendő adóként megállapított és ugyanebben az adómegállapítási időszakban keletkezett levonható adó összegével,
- ugyanebben az adómegállapítási időszakban vagy ezt megelőzően, de legfeljebb ezt az adómegállapítási időszakot magában foglaló naptári évet megelőző, egy naptári éven belül keletkezett, más által ráhárított, valamint
- termékimportja után megfizetett, továbbá
- bizonyos, az Áfa tv. 11. § (2) bekezdés a) és b) pontjában szabályozott, termékértékesítés után megállapított fizetendő adó, illetve abból levonható, előzetesen felszámított adó összegével.⁷⁷

A különbség az „elszámolandó adó”. Ha az adólevonási jog gyakorlására meghatározott adómegállapítási időszakban az adóalany nem élt, vagy még nem élhetett a levonás lehetőségével, az adó a későbbiekben – az elévülési időn belül – önellenőrzéssel gyakorolható, az adólevonási jog keletkezésének eredeti időpontjában. Vagyis, van lehetőség az adólevonásra az adólevonási jog keletkezésének adómegállapítási időszakán túl is, de még az elévülési időn belül, azonban bizonyos esetekben ezt már csak önellenőrzéssel teheti meg az adózó.

3. Hogyan kell elszámolni az adót?

Ha az „elszámolandó adó” pozitív előjelű, tehát a fizetendő adó összege a levonható előzetesen felszámított adó összegét meghaladja, az adóalany az „elszámolandó adó” összegét köteles megfizetni az Art.-ban meghatározott esedékességig⁷⁸.

⁷⁷ Áfa tv. 153/A. §.

⁷⁸ Áfa tv. 185. § (1) bekezdés, Art. 3. számú melléklet, I. Határidők, 2. pont.

Ha az „elszámolandó adó” negatív előjelű, azaz a levonható előzetesen felszámított adó összege a fizetendő adó összegét meghaladja, az adózó a különbözetet az elévülési időre figyelemmel,

- a soron következő adómegállapítási időszakban, a fizetendő adót csökkentő tételként beszámíthatja, vagy
- meghatározott feltételek szerint és módon a NAV-tól visszaigényelheti.⁷⁹ A visszatérítés az Art.-ban meghatározott esedékességtől kezdődően a bevallás benyújtásával egyidejűleg kérhető.

A NAV az adó-visszaigénylési kérelmet akkor teljesíti, ha a negatív előjelű különbözet összege eléri vagy meghaladja

- a havi bevallásra kötelezett adóalanynál az 1 millió forintot,
- negyedéves bevallásra kötelezett adóalanynál a 250 ezer forintot,
- éves bevallásra kötelezett adóalanynál az 50 ezer forintot.⁸⁰

Jogutóddal megszűnéskor a jogelőd megszűnéshez kapcsolódó adóbevallásában szerepeltetett negatív elszámolandó adó – az előzőekben ismertetett értékhatár-feltételek nem teljesülése miatt – vissza nem igényelhető összegét a jogutód veheti figyelembe, mint fizetendő adót csökkentő tételt. Ha a jogutód belföldön nem adóalany, akkor úgy kell tekinteni, hogy az adóalany jogutód nélkül szűnt meg. Ilyenkor a jogelőd a záróbevallásában kérheti az ott feltüntetett negatív adó visszatérítését.⁸¹

A beszerzések „kifizetettsége” nem feltétele a visszaigénylési lehetőségnek, annak a kiutalási határidő meghatározásakor van szerepe.

Ha az adózó adószámát a NAV törölte, az adószám törléséről szóló határozat véglegessé válásának napjával adólevonási joga megszűnik. Ha az adószámot az adóalany kérelmére a NAV ismételtlen megállapítja, akkor önellenőrzéssel, az elévülési időt is figyelembe véve érvényesítheti az adószáma törlése előtt nem érvényesített adólevonási jogát.⁸²

4. Hogyan kell bevallani az adót?

Az áfát

- a havi adóbevallásra kötelezett adóalany a tárgyhónap első napjától az utolsó napjáig,
- a negyedéves adóbevallásra kötelezett adóalany a tárgynegyedév első napjától a tárgynegyedév utolsó napjáig,

⁷⁹ Áfa tv. 153/A. §.

⁸⁰ Áfa tv. 186. §.

⁸¹ Áfa tv. 186. §.

⁸² Art. 246. §, Áfa tv. 137. §.

- az éves bevallásra kötelezett adóalany a tárgyév első napjától a tárgyév utolsó napjáig terjedő időszakra állapítja meg, ez az adómegállapítási időszak.⁸³

Az adóbevallásra a tárgyévnek megfelelő évszámmal kezdődő '65. számú nyomtatvány (2022-re a 2265. számú nyomtatvány) szolgál, melyen az jelölni kell, hogy az adott bevallás havi, negyedéves vagy éves időszakra vonatkozik.

Az áfa nettó összegéről a bevallást

- a havi adóbevallásra kötelezett adóalanynak a tárgyhónapot követő hónap 20-ig,
- a negyedéves adóbevallásra kötelezett adóalanynak a negyedévet követő hónap 20-ig,
- az éves bevallásra kötelezett adóalanynak a tárgyévet követő év február 25-ig

kell benyújtania.

A pozitív előjelű elszámolandó adót eddig az időpontig kell befizetnie, illetve a negatív előjelű elszámolandó adót ettől az időponttól igényelheti vissza, ha annak az előzőekben ismertett jogszabályi feltételei fennállnak.

Az adózóknak – néhány kivételtől eltekintve – az adóbevallási kötelezettséget, így az áfabevallást is, elektronikusan kell teljesíteni.

Mindenképpen elektronikusan kell benyújtani a közösségi kereskedelmi kapcsolat miatt beadandó, 'A60 jelölésű, 2022-ben a 22A60-as számú összesítő nyilatkozatot is.

5. Mikor kell bevallani az adót?⁸⁴

Havi bevallás

Havonként kell adóbevallást benyújtani:

- az adó fizetésére kötelezett adóalanynak, ha a tárgyévet megelőző második év adómegállapítási időszak(ai)ban fizetendő adó együttes összegének és az ugyanezen vagy korábbi adómegállapítási időszakokban keletkezett – de a tárgyévet megelőző második év adómegállapítási időszak(ai)ban érvényesített – levonható, előzetesen felszámított adó különbözetének (az elszámolandó adónak) éves szinten összesített – vagy annak időarányosan éves szintre átszámított – összege pozitív előjelű, és az 1 millió forintot elérte,
- a csoportos adóalanyiságot választó adóalanynak,
- speciális esetekben a közvetett vámjogi képviselőnek⁸⁵,

⁸³ Art. 2. számú melléklet I. B) 3.1.7. pont.

⁸⁴ Art. 2. számú melléklet I. B) 3. pont.

⁸⁵ Áfa tv. 96. §.

- a speciális jogállású adóraktár üzemeltetőnek⁸⁶,
- a kizárólag az adómentes termékimportot megalapozó közösségi adómentes értékesítés miatt adóalannyá váló adózónak, valamint
- az adóalannak a bejelentkezés évének, valamint az azt követő évnek az általános forgalmi adó kötelezettségéről, feltéve, hogy jogelőd nélkül alakult.

Havi gyakorisággal köteles áfabevallást benyújtani az említetteken túl

- a speciális adózói körbe tartozó, anyagi adómentességet választó,
- a kizárólag közérdekű vagy egyéb speciális jellege miatt adómentes tevékenységet végző és
- a mezőgazdasági tevékenységet folytató, különös jogállású adóalany.

E speciális adózói körbe tartozó adóalannak csak akkor van „alkalmi” áfabevallási kötelezettsége, ha

- az adott hónapban volt áfabevallást eredményező ügylete: adófizetési kötelezettsége keletkezett,
- olyan közösségi ügylete volt, ami miatt összesítő nyilatkozatot kell benyújtania, vagy
- levonási jogot kíván gyakorolni.⁸⁷

Éves bevallás

Évente kell adóbevallást benyújtania az adó fizetésére kötelezett adóalannak, ha

- a tárgyévvel megelőző második évben az elszámolandó adójának éves szinten összesített – vagy annak időarányosan éves szintre átszámított – összege előjelétől függetlenül nem érte el a 250 ezer forintot, és
- az Áfa tv. szerinti termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása ellenértékének adó nélküli, éves szinten összesített összege nem haladja meg az 50 millió forintot, és
- nem rendelkezik közösségi adószámmal.

Negyedéves bevallás

Negyedéves bevallási gyakoriság például az éves gyakorisági értékhatárok átlépése, közösségi adószám kiváltása miatt állhat fenn. A bevallási gyakoriság az értékhatárok átlépésével változhat, erre figyelemmel kell lenni.⁸⁸

⁸⁶ Áfa tv. 89/A. §.

⁸⁷ Áfa tv. 257. §.

⁸⁸ Áfa-bevallás gyakoriságára vonatkozó szabályok az Art. 2. számú melléklet I. B) 3. pontjában találhatók.

Bevallást attól függetlenül be kell nyújtani, hogy az elszámolandó adó összege pozitív vagy negatív előjelű vagy esetleg nulla.

X. Az online számlaadat-szolgáltatási kötelezettség (belföldi összesítő jelentés)⁸⁹

Az értékesítő adóalanyt, mint számlakibocsátót, online számlaadat-szolgáltatási kötelezettség terheli, amit

- nyomtatvány használatával kibocsátott számlákról – a NAV erre a célja biztosított elektronikus felületén – 4 napon belül, vagy ha a számla adótartalma eléri vagy meghaladja az 500.000 forintot, akkor 1 napon belül kell teljesítenie
- számlázó programmal – számlázási funkcióval rendelkező programmal – kiállított számlák adattartalmáról azonnal, külön jogszabályban⁹⁰ meghatározott módon, gép-gép kapcsolattal kell teljesítenie.

Az online számlaadat-szolgáltatási kötelezettség az adóalany által kiállított, kibocsátott mindazon számlát érinti, melyre az Áfa tv. szabályai vonatkoznak.

A számlákkal összefüggésben az adólevonási jogot gyakorló, számlabefogadó adóalanyoknak is van belföldi összesítő jelentés-tételi kötelezettsége termék beszerzése, szolgáltatás igénybevétele, illetve előleg fizetése esetén. Ezt az áfabevallásban, a 2265 jelű nyomtatvány M lapjain kell megtennie.

Mindezekről bővebb tájékoztatás a NAV honlapján a kiemelt témák között, az Online számla cím alatt található.

A Közösségen belüli termékbeszerzés, termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás és igénybevétele adókötelezettségeiről külön információs füzetek tartalmazznak részletes eligazítást, melyek a NAV honlapjáról letölthetők.

XI. További információ, segítség

Ha további kérdése van az adózási szabályokkal kapcsolatban, keressen minket bizalommal alábbi elérhetőségeinken!

Interneten:

⁸⁹ Áfa tv. 10. számú melléklet.

⁹⁰ A számla és a nyugta adóigazgatási azonosításáról, valamint az elektronikus formában megőrzött számlák adóhatósági ellenőrzéséről szóló 23/2014. (VI.30.) NGM rendelet.

- a NAV honlapján a <https://nav.gov.hu/> -n.

E-mailen:

- a következő címen található űrlapon:
https://nav.gov.hu/ugyfeliranytu/keressen_minket/levelkuldes/e-ugyfsz

Telefonon:

- a NAV Infóvonalán
 - belföldről a 1819,
 - külföldről a +36 (1) 250-9500 hívószámon.
- NAV Ügyfél-tájékoztató és Ügyintéző rendszerén (ÜCC) keresztül*
 - belföldről a 80/20-21-22-es,
 - külföldről a +36 (1) 441-9600-as telefonszámon.

A NAV Infóvonala és az ÜCC hétfőtől csütörtökig 8 óra 30 perctől 16 óráig, valamint péntekenként 8 óra 30 perctől 13 óra 30 percig hívható.

*A rendszer használatához ügyfél-azonosító számmal vagy Részleges Kódú Telefonos Azonosítással (RKTA) kell rendelkeznie. Ha nincs ügyfél-azonosító száma, akkor azt a TEL jelű nyomtatványon igényelhet, amit a NAV-hoz személyesen vagy a KÜNY-tárhelyen keresztül lehet benyújtani. Felhívjuk figyelmét, hogy ha nem saját ügyében kívánja használni az ÜCC-t, akkor EGYKE-adatlap benyújtása is szükséges.

Személyesen:

- országszerte a NAV ügyfélszolgálatain. Ügyfélszolgálat-kereső:
<https://nav.gov.hu/nav/ugyfelszolg>.

Nemzeti Adó- és Vámhivatal